

masına dair bu tasarı hazırlanmış ve Yüce Meclislere sevk edilmiştir.

Şimdi bu, gecikmiş olmasına rağmen, bugün yüksek huzurunuzda geldiği için, ciddi bir ihtiyaca cevap verecek kanun olarak biran evvel çıkması hakikaten hem lüzumlu, hem de çok faydalı bir haldir. Yalnız, bu vesile ile bir hususu yüksek huzurunuzda arz etmeden geçemeyeceğim.

Bu madde fiivaki teşvik tedbirleri içerisinde mütalaa edilebilecek hükümler getiriyor; ama hiçbir zaman Türkiye denizciliğinin gerçek ihtiyaçlarına cevap verecek halde de değildir. Türkiye bugün, her mevzuda olduğu gibi, özellikle denizcilik konusunda ıstıraplı bir halde bulunmaktadır. Türkiye'nin yılda, zannediyorum, iki milyarı aşkın navlun ödeme durumu var; eğer hesapta aldanmıyorsam. Dört tarafı denizlerle çevrili olan ülkemiz; maalesef bir zamanlar Türkiye'nin çobanı diye tesmiye edilen Bulgaristan'ın nakliyat yapan gemileri seviyesinde gemiye sahibolacak kadar bir duruma da düşmüş. Öyle Yunanistan'la falan mukayese edilecek tarafımız da yok maalesef. Mevcudolan ve büyük kısmı Devlet Deniz Yolları, Devlet Deniz Nakliyat Şirketinin emrinde bulunan gemilerden de lâyiki vechile istifade edildiğini zannetmiyorum. Özel teşebbüs bir ara bir geliştirme imkânlarını aradı; fakat bunun da suya düştüğü görülüyor. Şu Türkiye'nin içinde bulunduğu şartları dikkate almak sureti ile, bu işin de tüccar işi olduğunu hesaba katarak, tam ticarî zihniyetle Türkiye'de denizcilik yapacak elemanları teşvik edecek pek çok tedbirin bulunduğunu bu işle ilgili olanlardan çok defa dinlemişimdir şahsan; ama mevzuat hazretleri sureti katiyede buna imkân vermiyor ve her gün biraz daha gidiyoruz. Bugün Türkiye'de şu kadar tonilato gemi vardır filân, lâfı edildiği zaman ben yakinen biliyorum ki; bu mevcudolan gemilerin de ancak 2/3 sinden istifade ediliyor, 1/3 de yine muattal vaziyette, çalışmaz halde.

O halde, hazır Ulaştırma Bakanımız da burada iken arz etmiş olayım ki; Türkiye'deki deniz nakliyat işine, Türkiye'nin evvelâ iktisadî ekonomik vaziyeti bakımından, arkasından belki onun kadar önemli, ondan da öne geçebilecek şekilde savunma meselesi bakımından bir istika-

met vermek ve bir silkinip kalkınmak lüzumu aşikârdır. Umarım ki, bu dar çerçeveden sıyrılmak sureti ile yeni hamleler yaparak bu ihtiyaç karşılanacaktır.

Bu hayati olan mevzuu dile getirmek için huzurunuzu işgal ettim; özür dilerim, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Başka söz isteyen sayın üye?... Sayın Bakan söz istemişlerdir.

Ulaştırma Bakanı Rifki Danişman, buyurunuz.

ULAŞTIRMA BAKANI RIFKI DANIŞMAN (Erzurum Milletvekili) — Sayın Başkan değerli senatörler;

Muhterem arkadaşımız Sayın Fehmi Alpaslan'ın bu kanun tasarısı üzerinde görüşme yapması çok yerinde oldu. Zira, bizim de bir - iki noktada fikrimizi açıklamamıza vesile verdi.

Değerli senatörler, Sayın Alpaslan'ın ifade buyurdıkları gibi, Türkiye'de denizcilik işletmesi hakikaten bugün istenilmeyen istikamette gelişmiş ve bugün birçok problemleri olan ve bu problemleri çok zor çözülebilir idare haline gelmiştir. Bu problemlerin başında, bu idarelerin sevki idare mekanizmasının istenilen şekilde işlenmesini önleyen konularda kanunî tedbirlerin alınması zarureti gelir. Diğerleri; teknik meseleler, işletmeler yönünden alınması zarurî tedbirler halen istenilir seviyede olmadığından ve gerekli şekilde bu tedbirlere hâkimiyet tesis edilemediğinden, Sayın Alpaslan'ın ifade buyurdıkları gibi, bu idareler mutlak surette ıslaha muhtaçtır, üzerinde çok çalışılması lâzımgelir ve bir de; dış ticaretimize büyük etkisi olacak işletmelerdir. Bugün dış navlun olarak 150 milyon dolar civarında bir kayıpla karşı karşıya bulunuyoruz. Elimizde bulunan gemileri iyi işletemiyoruz, doğrudur. Ama bu konular tespit edilmiştir, problemler teşhis edilmiştir, çareleri mevcuttur, sıra ile bunlar üzerine gidilecektir.

3339 sayılı Kanunla gemi inşaiye sanayiine ve gemi inşaiye sanayii için ithâl edilecek malzemelere gümrük muafiyeti tanınmaktadır. Bugüne kadarki tatbikat; 3339 sayılı Kanunun yürürlük süresinin bitmesinden sonra, 474 sayılı Gümrük Kanununa dayanarak Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle gümrük hadlerinin sifıra